

BIJZONDERE PLAATSEN

50 jaar baanbrekend werk in Monnikenheide

Gepubliceerd: 23 maart 2023 | Door: [Suzanne Antonis](#) | Onderox editie: 229

ZOERSEL — Op 25 april 2023 stelt het Vlaams Architectuur Instituut een boek voor over ‘Wonen in Monnikenheide, een zorglandschap voor mensen met een mentale beperking dat in 1973 het licht zag in de bossen van Zoersel. ‘Zorg, inclusie en architectuur’ staat er nog op de cover van het boek. Drie woorden die elk apart in onze samenleving al wel ingeburgerd zijn maar waar van de combinatie uniek is. Onderox Magazine ging op de koffie bij mevrouw Wivina Demeester. Ze is medeoprichtster van Monnikenheide, pionier in zorgwerking, politica op rust en ze heeft een groot hart voor architectuur.

“Laten we eerst even een wandeling door het domein maken”, zegt Wivina Demeester. Op de grens van haar 80ste verjaardag stapt ze energiek door de kringelende lanen van het domein Monnikenheide. Ze wijst ons op de bijzondere architectuur van de gebouwen waar vandaag zo’n 200 gasten verblijven. Ze zijn ontworpen door gerenommeerde architecten, o.a. bOb van Reeth, Maarten Van Severen, Bovenbouw Architectuur, 51N4E... Elk gebouw heeft een specifieke functie: kortverblijf, dagopvang, permanent wonen of pendelend tussen hier en familie. Er is een werkatelier en een moestuin, in de stalling staan de fietsen waarmee de gasten naar hun dagtaak of het dorp gaan. Hier en daar toont Wivina een stukje gebouw dat na vijftig jaar nog intact is. “We hebben er altijd naar gestreefd om een gebouw dat niet meer voldoet níét af te breken maar te verbouwen, in functie van de noden en van de tijdsgeest.”

Een boek over Monnikenheide, geschreven door architect-filosoof Gideon Boie. Een mooi verjaardagscadeau?

Wivina Demeester: “Zeker, we zijn er ontzettend blij mee. Omdat het boek niet alleen gaat over de geschiedenis van Monnikenheide en hoe de zorginstelling vandaag functioneert maar ook over hoe kwaliteitsvolle architectuur een meerwaarde kan zijn om mensen met een mentale beperking te laten openbloeien tot gelukkige mensen. Dat zien we hier in Monnikenheide elke dag. Mijn man Paul en ik zijn vandaag niet meer actief betrokken bij het dagelijks beleid. In 2015 is ons levenswerk overgedragen aan de VZW Emmaüs die over heel de provincie Antwerpen zorginstellingen aanstuurt. Maar met ons hart blijven we er natuurlijk middenin zitten, omdat we ook zelf op dit domein wonen.”

Mogen we zeggen dat jullie eerste kind Steven die in 1967 geboren is met het syndroom van Down de rechtstreekse aanleiding was om met Monnikenheide te starten?

Wij gebruiken cookies. Bezoekt u onze website, dan gaat u akkoord met deze cookies.

MEER WETEN

OK

tijd moeten zij een rustperiode kunnen inbouwen om nieuwe krachten op te doen. In de jaren zestig had de overheid daarop geen antwoord, dus wilden we zelf met een kortverblijfcentrum beginnen. We kenden Remi Van der Kelen van de Bond van Grote en Jonge Gezinnen en Bert Hertecant die destijds administrateur-generaal was van het departement Gezin en Volksgezondheid en we vroegen beide heren (die intussen overleden zijn, nvdr.) om ons bij te staan. Bert gaf ons wel een opdracht: als je twee miljoen Belgische Franken kan verzamelen om te starten, dan doe ik mee! We hebben toen 100.000 stickers met het bekende speelgoedendje verkocht aan 20 BF. In 1973 konden we starten. De naam Monnikenheide komt van 'Monincken-Heijde' op de Ferraris-kaart van de Oostenrijkse Nederlanden in de 18de eeuw."

Het bleef niet bij een kortverblijfcentrum. Wat is er vandaag allemaal mogelijk in Monnikenheide?

"Vrij snel zagen we voor volwassenen met een mentale beperking de noodzaak om hier permanent te kunnen wonen. Zo is Monnikenbos er gekomen, de drie grijze gebouwen die je daarstraks hebt gezien. Het is altijd ons streven geweest om gasten een zo normaal mogelijk leven te laten hebben en daar hoort ook zo autonoom mogelijk wonen bij. Ook in het Huis aan 't Laar bieden we permanent wonen aan en in Huis Kameleon gaan de gasten in het weekend naar hun familie. In het centrum van Zoersel hebben we verschillende huizen kunnen bouwen, begeleiding is voorzien in functie van wat de gasten wel of niet zelfstandig kunnen. Er is ook een dagopvangcentrum waar ze in ateliers aan gevarieerde activiteiten kunnen deelnemen of werken. Dat is trouwens een belangrijk punt: wil je deze mensen integreren in de samenleving, zorg er dan voor dat ze er deel van uitmaken. Er wordt door de overheid nog te veel ingezet op financiële tegemoetkomingen waardoor ze niet meer geprikkeld worden om zichzelf van een inkomen te voorzien. Onze zoon Steven heeft kunnen werken in een beschutte werkplaats in Antwerpen. Hij nam daarvoor elke dag de bus en de tram omdat we hem dat hebben aangeleerd. Paul en ik zijn er altijd van overtuigd geweest dat hij veel meer zou kunnen dan wat men oorspronkelijk dacht. En dat geldt ook voor sommige gasten in Monnikenheide."

U zei het al tijdens de wandeling: kwaliteitsvolle architectuur is zo belangrijk. Maar dat beperkt zich niet tot Monnikenheide.

"Het is zeker gegroeid vanuit een persoonlijke interesse en met het bouwen van onze eigen woning. Voor de zorginstelling was onze visie dat je de gebouwen zó moet concipiëren dat bewoners de ruimte krijgen om zich enerzijds terug te trekken en anderzijds in gemeenschap te leven. Het is de beste combinatie om jezelf te kunnen zijn, te ontplooiën en te groeien. En het mag absoluut niet het gevoel uitstralen dat je in een instelling leeft. Lange gangen zal je hier niet zien. En inderdaad, ik heb me ook in Vlaanderen ingezet voor goede architectuur. Toen ik in de jaren negentig minister van Financiën en Begroting was in de Vlaamse regering, heb ik de Vlaamse Bouwmeester geïnstalleerd. b0b van Reeth was de eerste en hij heeft die functie op een boeiende manier vormgegeven. Daardoor hebben we in Vlaanderen nu ook goede architectuur. Als ik ergens kom, kijk ik daar met veel voldoening naar."

Naar alle architectuur? Hebben we wel voldoende respect voor wat onze architecten realiseren?

"Er mag zeker meer respect zijn. Als ik zie hoe de stadshal die Robberecht & Daem en Marie Van Hee in het centrum van Gent gebouwd hebben soms oneerbiedig 'schaapstal' wordt genoemd, vind ik dat niet correct. Maar of er naast de Boerentoren in Antwerpen een extra toren moet komen, dat betwijfel ik. Ik hoop dat ze daar nog van gedacht veranderen. b0b van Reeth heeft me een belangrijke les geleerd: de casco moet 400 jaar meegaan, wat erin komt 40 jaar en wat moet aangepast worden aan de noden van een veranderende maatschappij: 10 jaar. Architecten met een visie bouwen huizen niet alleen voor vandaag maar ook voor overmorgen."

U hebt in uw carrière heel wat engagementen gekend, op veel domeinen pionierswerk verricht en van Monnikenheide een succes gemaakt. Wat volgt er nog, uw motivatie voor vernieuwing intussen kennende?

"Ik ben in mijn tachtigste levensjaar, ik moet mijn wenslijstje toch wat bijstellen, denk ik. Eerst en vooral hoop ik dat onze kleinkinderen die intussen twintigers zijn voor zichzelf een degelijke weg zoeken. Als ik daartoe kan bijdragen, zal ik dat zeker doen. Op breed maatschappelijk vlak zou ik nog graag iets willen doen aan het afschuwelijke probleem van druggebruik, maar ik weet niet of dat een realistische droom is. En er mag wat meer diepmenselijkheid komen, met meer warmte en verbondenheid. Andere mensen gelukkig weten te zien, is in alles wat ik deed het doel geweest. In Monnikenheide zijn we daar alvast in geslaagd."

MEER INFO

Het boek 'Wonen in Monnikenheide, Zorg, inclusie en architectuur' van architect-filosof Gideon Boie in samenwerking met het Vlaams Architectuurinstituut wordt op 25 april 2023 voorgesteld in De Singel in Antwerpen. Iedereen is welkom, na inschrijving via www.vai.be. Nadien is het boek te koop bij het VAI en in de reguliere boekhandel aan 29,50 euro.

Meer lezen van [Suzanne Antonis](#)

Foto's gemaakt door [Romi Vosters](#)

Wij gebruiken cookies. Bezoekt u onze website, dan gaat u akkoord met deze cookies.

MEER WETEN

OK

[geschiedenis](#) [maatschappij](#)

Gerelateerde berichten

<p>Wat groeit er Den Ouden Koolhof? Kerzande: klaar voor feestmaand met 100-jarig jubileum 27 APRIL 2023</p>	<p>Laurent Van der Moeren: met de wind in de molenwieken 27 APRIL 2023</p>	<p>De meiboom heer boven eendrachtig 27 APRIL 2023</p>
---	---	---

Meer **Bijzondere plaatsen**

BIJZONDERE PLAATSEN OVERZICHT

<p>KFC De Vrede Wechelderzande: klaar voor een echte feestmaand met 100-jarig jubileum 27 APRIL</p>	<p>Met de velo door de vallei van de Somme 27 APRIL</p>

Wij gebruiken cookies. Bezoekt u onze website, dan gaat u akkoord met deze cookies.

MEER WI >

OK

>

Koolhof?**27 APRIL****fietzers"****23 MAART**

Wil je op de hoogte blijven?

Abonneer je op onze nieuwsbrief en ontvang elke maand een overzicht met de belangrijkste nieuwsberichten.

INSCHRIJVEN Ik ga akkoord met de [Privacyverklaring](#).

[Home](#) → [Ontdekken](#) → [Bijzondere plaatsen](#) → [50 jaar baanbrekend werk in Monnikenheide](#)

Snel naar

- ▶ [Lifestylebeurs](#)
- ▶ [Journalisten](#)
- ▶ [Fotografen](#)
- ▶ [On stage](#)
- ▶ [Verdeelpunten](#)
- ▶ [Online lezen](#)
- ▶ [Over ons](#)
- ▶ [Adverteren](#)
- ▶ [Wedstrijdreglement](#)
- ▶ [Algemene voorwaarden](#)
- ▶ [Privacyverklaring](#)

Categorieën

- ▶ [Lezen](#)
- ▶ [Ontspannen](#)
- ▶ [Ontdekken](#)
- ▶ [Ondernemersnieuws](#)
- ▶ [Wedstrijden](#)

Contact

Onderox Magazine is een product van Uitgeverij De Heuvel BV
Akkerstraat 51, 2370 Arendonk
BE0477107168 | RPR Turnhout

 +32 489 31 64 01

Wij gebruiken cookies. Bezoekt u onze website, dan gaat u akkoord met deze cookies.

[MEER WETEN](#)[OK](#)

Privacyverklaring | Copyright by De Heuvel Uitgeverij | Created by [vir2biz](#) disclaimer

Wij gebruiken cookies. Bezoekt u onze website, dan gaat u akkoord met deze cookies.

[MEER WETEN](#)

[OK](#)